

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ В УКРАЇНІ НА ПРИКЛАДІ ІНШИХ КРАЇН

Анотація. Розглянуто основні аспекти легалізації зброї в Україні. Проаналізовано досвід зарубіжних країн щодо легалізації зброї. Відстежено позитивні й негативні моменти наявності у громадян особистої вогнепальної зброї. Запропоновано шляхи подальшого розвитку нормативно-правових актів, що регламентують легалізацію вогнепальної зброї.

Аннотация. Рассмотрены основные аспекты легализации оружия в Украине. Проанализирован опыт зарубежных стран по легализации оружия. Отслежены положительные и отрицательные моменты наличия у граждан личного огнестрельного оружия. Предложены пути дальнейшего развития нормативно-правовых актов, регламентирующих легализацию огнестрельного оружия.

Annotation. The main aspects of weapon legalization in Ukraine are studied. The authors have analyzed the experience of foreign countries on weapon legalization. The positive and negative aspects of the availability of personal firearms were explained and some ways for further development of the normative legal acts regulating legalization of firearms are offered.

Ключові слова: зброя, легалізація, Україна, наслідки.

Україна відповідно до статті 1 Конституції України є суверенною і незалежною, демократичною, соціальною, правовою державою. У другій частині статті 28 Конституції йдеться про те, що кожен громадянин має право захищати своє життя і здоров'я, життя та здоров'я інших людей від протиправних посягань. Та чи дійсно звичайний українець може цілковито захистити себе або інших людей? Еталоном демократії вже багато років є Сполучені Штати Америки. Демократичність проявляється не лише у праві бути обраним та обирати представників влади, а й мати можливість самостійно захистити себе. З 1791 року кожний громадянин США має право володіти вогнепальною зброєю, регулює це право ряд федеральних законів про володіння зброєю, однак більшість цих законів кожен зі штатів встановлює окремо для себе. Згідно з діючими правилами вогнепальна зброя не може бути придбана людьми, що мають психічні проблеми, а також тими, хто був раніше засуджений за скоєння злочинів. Існують також і вікові обмеження: пістолети можуть бути придбані особами, що досягли 21 року, гвинтівки – по досягненні 18 років. Під час придбання зброї людина заповнює анкету, де вказує свою домашню адресу, місце роботи, код соціального страхування та інше. В деяких штатах беруть відбитки пальців [1, с. 243–245].

При населенні в 315 млн людей в США зареєстровано близько 300 млн одиниць вогнепальної зброї. В 32 з 51 штатів Америки людям дозволено носити зброю з собою на вулиці. Експерти говорять, що в таких штатах рівень вбивств зменшився на 8%, пограбувань – на 7%, з'явтувань – на 5%. У таких штатах загальний рівень злочинів нижче за середній по всій країні. Тим не менше в США у 2006 році зареєстровано 9 360 вбивств з використанням вогнепальної зброї. Для порівняння: Нова Зеландія – 2 вбивства, Японія – 15, Англія – 30 вбивств, Канада – 106. Цікавий факт: статистика показує, що жертвами використання вогнепальної зброї в США частіше за все ставали афроамериканці. Чорношкірих вбивають частіше за білих приблизно в 2,5 – 3 рази. Найбільш поширеним видом зброї, за допомогою якої вчиняються злочини, є гвинтівки для охоти, обрізи та пістолет Макарова [2, с. 5–7].

Крім того, більшість зброї світу була вивезена і продана з країн колишнього СРСР. Приблизно 30% автоматів Калашникова було вивезено з території України або продано на її території. В Україні зараз знаходиться величезна кількість зброї, яка залишилася з часів Радянського Союзу та використовується злочинцями для скоєння злочинів.

У Швейцарії один із найнижчих у світі рівень вбивств. За даними 2006 року в Швейцарії 0,79 вбивств на 100 тисяч населення. Для порівняння – в Україні цей показник за той самий рік складає 19,3.

При цьому Швейцарія є однією із найбільш озброєних країн світу. Там не тільки дозволено мати зброю, а й кожен чоловік зобов'язаний її мати, а покупка зброї жінками всіляко заохочується. У Швейцарії чоловік не просто має право зі зброєю в руках навести лад на своїй вулиці, але згідно з законом, він повинен це робити. У Швейцарії проживає 7,5 млн осіб. При цьому на руках у населення знаходиться більше 2 млн стволів. В армії служать всі чоловіки та зброю після служби зберігають удома, або носять з собою. Це теж заохочується: чим більше озброєних громадян – тим спокійніше обстановка [3, с. 28–31].

Незважаючи на тиск внутрішніх організацій, які вимагають, щоб Швейцарія роззброялася і повністю відмовилася від армії, швейцарці робити це не квапляться, хоча витрати на підтримку армії складають майже п'яту частину бюджету країни, оскільки внутрішній спокій в країні неабиякою мірою забезпечується наявністю великої кількості легальної зброї на руках. Тому швейцарці на своїх референдумах кожен раз переважною більшістю голосують за збереження своєї озброєності. Зважаючи на високу концентрацію зброї в країні, постає питання щодо недоліків такого стану. Звичайно негативні наслідки є, але навряд чи це можна назвати мінусом. Самогубств за допомогою вогнепальної зброї в Швейцарії здійснюється

більше, ніж, наприклад, в Україні. Але це ні про що не говорить, оскільки відносний рівень самогубств (на 100 тисяч населення) в Україні удвічі вищий, ніж в Швейцарії, і здійснюються вони у нас жакливішими способами – шляхом прийняттям отцевої есенції, розтину вен, задушення або отруєння газом [2, с. 7–8].

Заслуговує на увагу й інша цікава ситуація, що має місце в Швейцарії. Є стереотип, що Швейцарія – країна, яку ніхто не турбує, оскільки вона зберігає всі гроші світу. Проте справа йде трохи інакше. У

Швейцарії кожен чоловік з 18 до 50 років знаходиться в кадровому резерві. Це означає, що професійна швейцарська армія хоч і складається із 22 тисяч осіб, але лише протягом двох годин після виникнення на території Швейцарії озброєного конфлікту держава здатна ввести в дію 650 тисяч армійського складу. А за дві доби в строю можуть стояти вже 1 млн 700 тисяч осіб. Лише автоматичних рушниць Швейцарія має 500 тисяч. Це було б неможливо, якщо б Швейцарія була роззброєна. Таку можливість мала й Англія, однак після 1997 року, коли був прийнятий закон про заборону вогнепальної зброї серед громадян, рівень злочинності значно збільшився. Це відображено на рисунку.

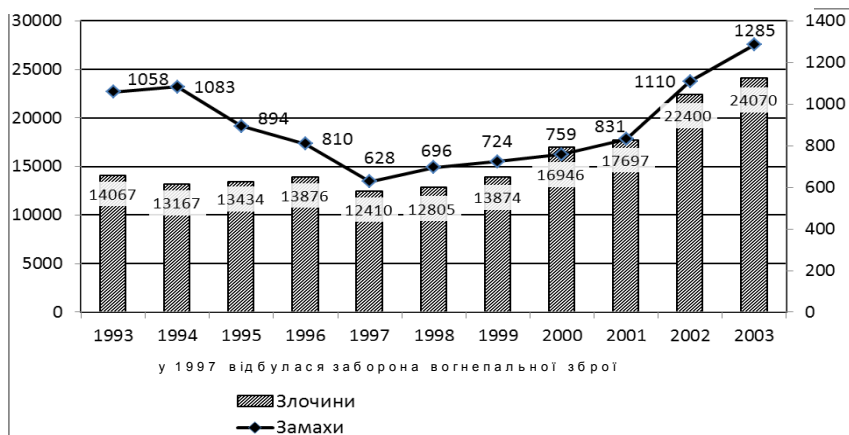

Рис. Кількість злочинів за допомогою вогнепальної зброї в Англії у 1993 – 2003 рр.

Аналізуючи графік, можна зробити висновок, що заборона вогнепальної зброї не привела до зменшення замахів на вбивства або на інші злочини. Таким чином, дана заборона була неефективною та не виправдала очікувань [4, с. 41–43].

В Україні провідні експерти на чолі з Володимиром Поліщуком, начальником центру зв'язків з громадськістю МВС України, вважають, що Україна ще не готова дозволити громадянам носіння вогнепальної зброї, мовляв вони ще неготові морально для цього і культуру використання зброї треба насаджувати людині зі школи, якщо не з дитячого садка.

За останні 9 місяців рівень злочинності зріс ще на 10 %, зареєстровано 343 тисячі злочинів, з них 123 тисячі – тяжкі й дуже тяжкі. Щодня МВС по всій Україні вилучає близько 50 одиниць зброї. Помноживши ці дані на 365 днів, а потім на майже 22 роки незалежності, можна легко прийти до висновку, яка кількість зброї знаходиться в Україні на руках у злочинців. МВС стверджує, що зараз українці мають близько 3 млн одиниць зброї.

Існують питання і щодо травматичної зброї. МВС вважає, що дозвіл на травматичну зброю не тільки не дасть результатів, а ще й стане великим злом для держави. Травматична зброя стріляє резиновими кулями, що мають зупинити людину, але не нашкодити їй. У Росії, де травматика широко використовується, дуже часто стріляють в обличчя, пах чи шию, що часто призводить до смерті. Така зброя може бути не менш страшною й небезпечною, ніж звичайна вогнепальна. Не готова до легалізації зброї і громадськість. Але постає питання, чому країни нахталт США, Швейцарії, Польщі чи Чехії дозволяють своїм громадянам носити зброю, а Україна – ні.

На думку авторів, аргументи щодо іншого менталітету не заслуговують на увагу. Країни Прибалтики ще у 1994 – 1996 роках дали такі дозволи, 10 років тому Молдова приєдналася до них. Менталітет тут не грає ролі. Справа у корумпованих структурах, що за півгодини видадуть усі медичні сертифікати потенційно небезпечній людині. Навіть питання про виховання майбутнього користувача зброї стає на другий план. Може Україні так само, як і згаданій Швейцарії, варто розглядати володіння зброєю як підвищення обороноздатності. Адже утримання майже 200-тисячної армії дуже сильно позначається на бюджеті країни.

Незважаючи на це, експерти вважають, що дозвіл зброї в Україні, навіть пневматичної, призведе до підвищення злочинності. Але необхідно враховувати, що експертами виступають, як правило, особи, що відірвані від реалій – це вищі посадові особи, це не тілюди, що ходять додому з роботи пізно вночі. А звичайні люди щодня страждають через те, що міліція не в змозі захистити їх. Кожна людина може покласти лише на себе. Та якщо нападає злочинець навіть з голими руками, то сили можуть виявитися нерівними, що й казати про те, якщо у нього буде зброя [5, с. 38–39].

Підсумовуючи викладене, можна зробити висновок, що в Україні нарізала проблема легалізації зброї, до вирішення якої необхідно підходити всебічно, враховуючи всі аспекти та позитивний досвід провідних країн світу.

Наук. керівн. Коршакова О. М.

Література: 1. Бахрах Д. Н. Административное право : учебник для вузов / Д. Н. Бахрах. – М.: Норма, 2004. – 768 с. 2. Зимринг Ф. Э. Огнестрельное оружие, насилие и национальная политика / Ф. Э. Зимринг // В мире науки. – 1992. – № 1. – 14 с. 3. Кони А. Ф. О праве необходимой обороны / А. Ф. Кони. – М.: Остожье, 1996. – 105 с. 4. Казакова В. А. Вооруженная преступность / В. А. Казакова. – М.: Логос, 2003. – 65 с. 5. Корецкий Д. А. Уголовно-правовой режим средств самообороны / Д. А. Корецкий. – М.: ИКЦ "МарТ", 2009. – 56 с.